

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 10 november 2011

MEDITATIE

De strijd om de onverderfelijke kroon

Wanneer de apostel Paulus aan het einde van zijn leven is gekomen en terugziet op de afgelegde loopbaan, dan getuigt hij van Gods genade. 'Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden.'

Stond zijn jonge leven in het teken van strijd om de kroon van eigen gerechtigheid, nadat God hem tegenkwam op de weg naar Damascus gaat het om de kroon der rechtvaardigheid. Dan wordt de strijd zo geheel anders. Eerst stond Saulus in het middelpunt, nadien werd het: 'Niet ik, maar Christus leeft in mij.' De ware strijders gaan jagen naar het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus. Paulus maakt hier gebruik van een bekend beeld in de sportwereld. Ook toen leefde men in een tijd van sportverdwaazing, die de mens deed jagen naar de verderfelijke kroon. Paulus was wel in deze wereld, maar hij vloed van de zonden der wereld. Hij begaf zich niet op hun terrein. Ook wij moeten ons niet door allerlei communicatiemiddelen op dit

Loopt alzo, dat gij die moogt verkrijgen...

1 Korinthe 9:24b

terrein begeven. Paulus spreekt over het lopen in de loopbaan. Alle spieren van de loper waren tot het uiterste gespannen, alle krachten werden ingezet, opdat de aardse kroon niet in handen van een ander terecht zou komen. Er kon immers slechts één winnaar zijn. Het is ook daarom dat Paulus hier de nadruk legt op de woorden, 'Weet gijlieden niet...' Natuurlijk wist iedere sportliefhebber en iedere sportaanbidder dat er maar één in aanmerking kon komen voor de prijs. Zo is het ook in onze tijd. Er mogen er dan ook voor zilver en brons in aanmerking komen, maar goud is toch hetgeen waar de sportverdwaasde mens naar jaagt. 'Weet gijlieden niet, dat die in de loopbaan lopen, allen wel lopen, maar dat één de prijs ontvangt?' Wat de mens van nature echter niet weet, is dat deze prijs van de

wereld een verderfelijke kroon is. In Paulus' tijd was het de gewoonte om de prijzen vooraf ten toon te stellen, om zo de lopers tot het uiterste aan te zetten en tegelijk het aantal lopers zo groot mogelijk te maken. Wanneer we daarop zien, is het aantal lopers dat loopt om de onverderfelijke kroon maar klein! Wat is daarvan toch de oorzaak? We noemen u maar enkele redenen. Het onbekend zijn met de prijs, het ongeloof in de mogelijkheid van het verkrijgen van die prijs, én de grote afkeer van het lopen van de weg die tot de prijs leidt. Men wil wel lopen, maar dan geen weg waar eigen eer ten onder gaat en waar de loper sterft aan alles wat van hem is. Hiervan is de natuurlijke loper ten enenmale wars. Het ligt de mens veel meer om als een geëerde en gevierde loper het erepodium te betreden en daar door de sportverdwaasde wereld bewierookt te worden. De jacht naar aards goud en aardse roem zit hem in het bloed. 'Loopt alzo, dat ge die moogt verkrijgen', zo zegt de apostel. Hij wil als het ware zeggen: bedenk dat er maar één weg is, dat er maar één manier van lopen is die in het bezit stelt van de prijs. U moet of winnen of verliezen. Wint u, dan wint u alles, verliest u, dan verliest u alles. Loop dan alzo, namelijk steeds bedenkend dat de duivel u op de voet volgt. Verlies geen tijd, want de duivel verspilt ook geen tijd om u, indien mogelijk, de eerkroon te ontnemen. De strijd om in het bezit gesteld te worden van deze kroon zal met de grootste ijver in algehele zelfverloochening moeten worden gestreden. Want, zo zegt de apostel: 'Een iegelijk, die om de prijs strijdt, onthoudt zich in alles. Dezen dan doen wel dit, opdat zij een verderfelijke kroon zouden ontvangen, maar wij een onverderfelijke.' De apostel wil als het ware zeggen: de wereld is tot de grootste offers bereid, en helaas is Gods Kerk zo menigmaal met de grootste lauwheid bezet. Eenmaal sprak de Heere tot de gemeente van Efeze: 'Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten.' Hoe is dit woord ook

Inhoud

90e jaargang

Nr. 6

- 1 De strijd om de onverderfelijke kroon
- 2 Commentaar: Gilad Shalit
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (43)
- 4 Het gezin bij Willem Teellinck (1)
- 5 Even maar...
- 6 Gereformeerde Gemeenten Rijssen 175 jaar
- 7 Uit het leven van... ds. Chr. van Dam (slot)
- 8 Baat het niet, dan schaadt het niet?
- 9 Zijn dienst is een liefdedienst
- 11 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

van toepassing voor velen in onze tijd! In plaats van een heilige activiteit is er bij velen een onheilige lautheid. De vleselijke zorgeloosheid neemt hand over hand toe. Zonden die eerst fel bestreden werden, worden nu getoleerd. De geestelijke rust is bij velen een vleselijke rust geworden. Denk niet dat Paulus hier een juk van wettische dienstbaarheid op de schouders wil leggen. Integendeel. 'Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave.' Maar het is van tweeën één. Er is geen tussenweg. Wanneer de bruid in het Hooglied uitroept: 'Al wat aan Hem is, is gans begerlijk', dan heeft zij maar voor één ding oog: voor haar gezegende Bruidegom. Deze onverderfelijke kroon wordt hier nog niet aan de ware geestelijke loper toebetrouwd. Het is gelijk eenmaal een oudvader zei: 'De ware geestelijke lopers zijn minderjarige erfgenamen,

die God niet eerder kroont, of zij zullen mondig moeten zijn.' De kroning heeft pas plaats als zij de goede strijd gestreden zullen hebben. En wie zal dan ooit het wonder van die kroning kunnen uitspreken? Daar komt geen eer, roem, verdienste van de mens bij in aanmerking. Daar schiet alleen over: 'Het is door U, door U alleen...' Deze kroon is niet voor ieder geschikt. Een kroon is een teken van koninklijke waardigheid en is daarom alleen bestemd voor koningskinderen. Voor deze kroon moet wettig gestreden worden, hij wordt ook wettig verkregen. Het is een eerkroon die verworven is door Hem op Wiens hoofd de doornenkroon werd gedrukt, maar Die Zijn Kerk door die weg toeroept: 'Die overwint, Ik zal hem geven de kroon des levens.'

Barendrecht,

ds. J. Mijnders

COMMENTAAR

Gilad Shalit

Israël heeft 1027 veroordeelde Palestijnse misdadigers vrijgelaten in ruil voor de vrijheid van één Israëliëse gegijzelde soldaat, Gilad Shalit. De jonge Israëliëse militair was ontvoerd en door Hamas meer dan vijf jaar in gevangenschap gehouden.

Gilad werd, zoals dat heet, vijf jaar incommunicado gehouden. Dat is een vorm van gevangenschap waarbij de gedetineerde alle contact met de buitenwereld (inclusief advocaat, arts en familieleden) wordt onthouden. Dergelijke detentie is in strijd met het VN-verdrag, waarin het recht op communicatie met een advocaat naar keuze is vastgelegd. Daar trekt Hamas zich echter niets van aan.

Veel van de vrijgelaten Palestijnse misdadigers hebben Israëliërs vermoord, met inbegrip van slapende kinderen en baby's. De groep vrijgelaten terroristen heeft de dood van 560 Israëliërs op zijn geweten, alsmede duizenden gewonden, waaronder velen verminkt voor het leven zijn. Ze werden goed verzorgd in de Israëliëse gevangnissen. Shalit leek een gebroken mens. De vrijgelaten terroristen

blaakten volgens toeschouwers van gezondheid.

Waarde van mensenlevens

Wanneer wij wat te vieren hebben, doen we dat gewoonlijk op een andere manier dan in de Gazastrook. In de Gazastrook wordt er soms ook gefeest en dol van vreugde beschieten ze elkaar dan met machinegeweren en gooien ontploffende handgranaten in de lucht. Naar aanleiding van de thuiskomst van de vrijgelaten Palestijnse terroristen afgelopen week,

werd er weer wild gefeest in Gaza. Maar liefst 20 Gazanen liepen schotwonden op tijdens de festiviteiten. Het heeft sommigen, zoals ook de columnist in Elsevier van 28 oktober, tot de conclusie gebracht dat het menselijk leven voor de Palestijnse Arabieren niet zo waardevol is als het dat wel is voor de Israëliërs. De columnist Robert de Witt schreef: 'Maar elke moeder van een Palestijnse gevangene beseft ook dat de machthebbers in Gaza het leven van haar zoon duizend keer minder waard achten dan dat van een Israëliet. De morele overwinning is voor Israël'. Dat kunnen we alleen maar beamen.

Vijf jaar heeft Shalit doorgebracht in inhumane isolatie. Hij ging als twintigjarige het Palestijnse cachot in en kwam eruit met het gestel als van een overlevende van een concentratiekamp. Zo weinig is een Joods leven kennelijk voor Hamas waard, zelfs als het perfecte pasmunt vormt om veel strijdbroeders vrij te krijgen. Uit de Israëliëse gevangnissen komt ook een groep mannen en vrouwen in blakende gezondheid naar buiten die zich erop verheugt terroristische activiteiten te hervatten.

Vrees

Op de dag van de uitruil van de gevangenen, dinsdag 18 oktober, was ik in Israël. Er heerste voor zover ik kon waarnemen onder de Israëliërs geen uitbundigheid over de vrijlating. Behalve vele familieleden wier geliefden slachtoffers waren van de vrijgelaten terroristen, was men in het algemeen verblijd dat de gegijzelde soldaat na vijf jaar werd vrijgelaten. Verblijd voor de ouders van Gilad, die kosten noch moeite hebben gespaard om hun zoon vrij te krijgen. De blijdschap was er vooral vanwege de grote mate van solidariteit die gevoeld werd. Maar liefst 79% van de Israëliërs stond achter de deal.

Die vreugde heeft wel een ontzettend hoge prijs. En dan bedoel ik niet alleen de prijs voor de vele veiligheidsmaatregelen die op de dag van de uitruil moesten worden genomen, met inbegrip van de militaire straaljagers die voortdurend in de lucht waren ter bescherming van land en volk, de pijn bij hen die geliefden door de daden van de terroristen moesten verliezen, maar ook de prijs aan toekomstige mensenlevens.

Ondanks de vrees voor de toekomst liet de Israëliëse bevolking zien dat men zich bekommert over het leven

van een enkel mens. Het verlies van één soldaat wordt beschouwd als het verlies van een hele natie. Een van de belangrijkste rabbijnen vergeleek de terugkeer van de 25-jarige soldaat zelfs met de wederopstanding uit de doden.

Palestijnen

De uitwisseling van de 1027 gevangenen tegen één gegijzelde soldaat, maakt veel Israëliërs angstig voor wat komen zal. De vrijgelaten terroristen hebben geen berouw getoond voor hun misdaden, integendeel, ze beloofden opnieuw het pad van de terreur te volgen, de draad op te pakken waar ze hem hadden laten vallen en Joden te vermoorden. Deze terroristen werden door de Palestijnen ingehaald als helden! Zal het redden van één leven niet leiden tot het verlies van veel meer levens? Vele vrijgelaten terroristen zullen niet schromen de bomgordels om te gespen en hun raketwerpers aan te leggen.

Hebben de Palestijnen dan geen redenen om Israël telkens weer aan te vallen? Er kunnen veel oorzaken voor worden aangevoerd. De armoede onder de Palestijnen is groot, ondanks het feit dat ook in Gaza de leefomstandigheden van velen niet veel onder doen voor die in Israël. Die rijkdom is echter slecht verdeeld. De werkloosheid is groot, vooral onder jongeren. Slechts met mate wordt het hun toegestaan in Israël te werken. Het gevoel in je eigen land gevangen te zitten en geen kant op te kunnen en als je al het land uit kunt, geconfronteerd te worden met de vele checkpoints, met soms zich hautain gedragende Israëlische grenswachten, draagt ook niet bij aan begrip en verdraagzaamheid tegenover Israël.

Dat alles is echter geen reden om onschuldige burgers te doden door middel van zelfmoordterroristen of door het voortdurend bestoken van het aangrenzende land met raketten. Geweld zal niet leiden tot oplossingen.

Motto

Wat dreef Israël om met deze ongelijke ruil in te stemmen? Was het de internationale druk die vooral vanuit de Verenigde Staten op Israël wordt uitgeoefend, die deze deal uiteindelijk tot stand bracht? Was het de angst voor verdere isolatie in het Midden-Oosten, nu ook in Egypte een ander regiem de scepter zwaait. Een regiem dat zich wellicht niet houdt aan het met Israël gesloten verdrag onder de afgezette president Hosni Moebarak?

WAT IS UW NAAM?

43

Treurenden

'Zalig zijn die treuren; want zij zullen vertroost worden.'

Mattheüs 5:4

In deze naam ligt opnieuw een kenmerk van het geestelijke leven. Aan dit kenmerk kunnen de kleinsten in de genade zich toetsen. Daar begint het immers mee in het geestelijke leven. Efraim zegt: 'Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik mijzelf ben bekend gemaakt, heb ik op de heup geklopt'. Iemand die niet treurt bezit dit leven niet. Dit treuren blijft ook aanwezig zolang Gods kinderen hier op aarde zijn. Geen van hen komt daar bovenuit. Het is daarom een kenmerk waarin ook de meest geoefenden op de leerschool der genade zich zullen herkennen.

Er zijn veel treurenden op deze wereld. De wereld is door de zondeval een groot klaaghuis geworden. Het is echter een groot verschil waarover wij treuren. Meestentijds treurt de mens alleen over de gevolgen van de zonden. Deze droefheid noemt Paulus de droefheid der wereld. Het is de droefheid zoals deze in wereldse mensen is. Dit treuren werkt niets uit. Het laat de mens in de dood.

Er is ook een treuren over de zonden zelf. Dat is niet de droefheid der wereld, maar de droefheid naar God. Die droefheid werkt een onberouwelijke bekering tot de zaligheid. De kanttekenaar zegt zo duidelijk: 'd.i. die over de zonde bedroefd zijn'. Het is dus een treuren over geestelijk leed. De smarten zijn hier zielesmart.

Het grondwoord voor treuren drukt een sterke droefheid uit. Het wordt ook wel vertaald met rouw bedrijven, leed dragen. Zoals iemand, die een dierbare betrekking is kwijt geraakt, een wond voelt in zijn binnenste, zo is het met deze treurenden. De droefheid van Gods kinderen is niet een oppervlakkige droefheid. Iemand die een ogenblik bewogen is, is nog geen treurende. Bent u zo'n treurende? Men mag op treurenden best jaloers op zijn. U hoeft er geen medelijden mee te hebben.

Christus zegt: *zalig zijn* die treuren. De treurenden zijn reeds zalig. Want het ware treuren leert de natuur ons niet. Het is een vrucht die voortvloeit uit de verdienste van de Middelaar. Zij zijn zalig, omdat zij zeker vertroost zullen worden. Let wel, deze zaligspreking roepen zij niet over zichzelf uit. Men treurt juist omdat men zich niet zalig weet. Wie van het treuren de grond maakt, weet niet wat treuren is. Christus spreekt hen hier zalig op grond van Zijn verdienste. Waarin bestaat hun zaligheid?

Zij zullen *vertroost* worden, dat is in de toekomstige tijd. Juist zij zullen vertroost worden, en geen anderen. Dit treuren gaat aan de vertroosting vooraf zoals een verwonding aan genezing vooraf gaat. Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node. Dat zij vertroost worden is vast en zeker. Dat ligt verankerd in Gods beloften voor dezulken. Wanneer worden de treurenden vertroost? Hier in dit leven, op Gods tijd en wijze. Maar deze vertroosting is nog maar een beginsel der eeuwige vreugde. Straks wordt de oorzaak van hun treuren geheel weggenomen. God zal alle tranen van hun ogen afwissen.

Nunspeet, ds. A. Schot

Deze en andere zaken zullen zeker ook een rol hebben gespeeld. Zij die zich in het bijzonder hebben ingezet voor de terugkeer van Gilad Shalit hadden als motto gekozen de woorden uit Jeremia 31:16 en 17: 'Zo zegt de HEERE: Bedwing uw stem van geweene en uw ogen van tranen; want er is loon voor uw arbeid, spreekt de HEERE; want zij zullen uit des vijands land wederkomen. En er is verwachting voor uw nakomelingen, spreekt de HEERE, want uw kinderen zullen wederkeren tot hun landpale'. Het gaat daar over de wederkeer uit de Babylonische gevangenschap. Men heeft daar een bijzondere toepassing van gemaakt met het oog op de bevrijding van Gilad Shalit.

Vrede

VN-topman Ban Ki-moon zei dat de vrijlating van de Israëlische militair Gilad Shalit 'een verregaande positieve invloed zal hebben op het vastgelopen vredesproces in het Midden-Oosten'. Het is maar zeer de vraag of dat waar zal blijken te zijn. De uitruil van de gevangenen wordt door Hamas gezien als een geweldige overwinning. Voor herhaling vatbaar, zal men denken. Israël zal mede door de ontwikkelingen in diverse landen in het Midden-Oosten steeds verder in het isolement worden gedreven. Ondanks de onderlinge tegenstellingen in Israël in politiek, maatschappelijk en religieus opzicht, blijkt de saamhorigheid het te winnen bij een zaak als deze, waarbij de hele natie zich betrokken voelt. Allerlei beschouwingen zijn gewijd aan de vraag of en zo ja, welke invloed deze gevangenenruil zal hebben voor de toekomst van Israël. Zal er ooit vrede komen? Zullen Joden en Palestijnen ooit vreedzaam samenleven? Het is er ver vandaan. De vredesonderhandelingen liggen stil. Echte vrede kan er ook alleen maar komen als de Vredevorst wordt erkend. Hij geeft ware vrede. Hij bevrijdt van de banden van de zonde, van de vijanden, van alles waarmee de mens van nature, ook de Jood, gebonden is. De Palestijn eveneens. Onder de Arabische christenen in Israël is sprake van verschillende opvattingen over het conflict. Aan de ene kant voelt men zich verbonden met de Israëlische staat en zijn burgers, aan de andere kant is er de loyaliteit tot hun volksgenoten, waarvan er velen verkeren in vluchtelingenkampen, waar zij een uitzichtloos bestaan hebben.

Gilad Shalit is vrij. We gunnen het hem. We zijn verblijd met zijn ouders, die alles op alles hebben gezet om zijn vrijlating te bewerkstelligen. We gunnen hem, zijn ouders, de Joden en de Palestijnen een veel rijkere bevrijding. De bevrijding die alleen Christus geeft. Er ligt een deksel op het hart van de Joden. Vele Palestijnen zijn door haat verblind en zien niets liever

dan dat alle Joden in de Middellandse Zee worden gedreven. Er is er maar Eén, Die het deksel kan wegnemen. Daarom moet aan Joden en heidenen het Evangelie worden verkondigd. Het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

1

Het gezin bij Willem Teellinck

Willem Teellinck, de vader van de Nadere Reformatie, werd in 1579 te Zierikzee geboren als zoon van Joost Eeuwoudse Teellinck. Zijn vader was 'gecommitteerde raad' oftewel lid van het dagelijks bestuur van de provincie Zeeland en eendigde zijn politieke loopbaan als lid van de Raad van State. Daarmee wordt tegelijkertijd duidelijk dat zoon Willem stamde uit de hoogste regentenkringen van het land. Als zodanig had hij later als predikant gemakkelijk toegang tot de leidinggevende gezagsdragers om zijn programma voor nadere reformatie tot onderwerp van gesprek te maken en te pleiten voor een voortgaande hervorming.

Banbury

Het pleidooi voor de realisatie van dat programma in de samenleving hing ten nauwste samen met de levensweg van de jonge Teellinck. Als student vergrootte hij zijn horizon volgens het gebruik van zijn tijd door buitenlandse reizen. Zijn zoon Maximiliaan vermeldde later dat hij niet minder dan zeven jaar door Frankrijk, Engeland en Schotland trok. In 1603 behaalde hij als jongeman van vierentwintig jaar zijn doctorstitel in de rechten aan de universiteit van Poitiers. In 1604 reisde hij naar Engeland en Schotland. In Banbury, een plaats even ten noorden van Oxford, kwam hij in contact met de Puriteinen, die sterk de nadruk legden op de noodzaak van een godvrezende levenswandel en daarvoor ook heel nadrukkelijk richtlijnen gaven. Het geestelijke klimaat, dat Teellinck te Banbury aantrof, heeft hij later herhaaldelijk en uitvoerig beschreven.

De acht of negen maanden die Teellinck hier doorbracht, hebben zijn gehele leven gestempeld. Het programma voor de nadere reformatie van kerk en samenleving, dat hij later aanhangig zou maken in Nederland bij de overheid en bij de kerkelijke instanties, was duidelijk op de puriteinse praxis van Banbury geënt. Dat behoeft ons niet te verwonderen. Hier kwam hij tot bekering door middel van een particuliere biddag. Hier kwam ook de vraag op hem af of God hem riep om theologie te gaan studeren. Hij sprak daarover met enkele vooraanstaande godgeleerden. Zij schreven volgens puriteins gebruik een particuliere vasten- en bededag uit. Daarop moest Teellinck zijn werkzaamheden met het ambt verklaren. De vrienden spraken als hun eenparig oordeel uit dat God hem had geroepen tot het predikambt.

Gemeenten en geschriften

Eind 1604 treffen we hem in Leiden aan, maar nu als theologisch student. Twee jaar later, in 1606, werd hij predikant te Burgh-Haamstede. In 1613 verwisselde hij die plaats met Middelburg. De gemeente aldaar diende hij tot 1629, toen hij op vijftigjarige leeftijd in de Heere ontsliep. Hij had zijn krachten verteerd door zijn inzet voor de vormgeving van de Nadere Reformatie in de prediking van het Woord en de opbouw van het gemeentelven. Een deel van de nacht reserveerde hij voor publicitaire arbeid. Volgens zijn zoon Maximiliaan maakte zijn vader in totaal 127 manuscripten gereed. Daarvan werden er 63 uitgegeven, waarvan er een aantal ook gedeeltelijk betrekking had. De puriteinse wijze van leven waarin het gezin centraal stond, had hij in Banbury als uitermate verrassend ervaren. De dagindeling die hij daar had leren kennen, heeft Teellinck ook in Nederland vorm willen geven. Hij wordt niet moe om het een en an-

der te onderbouwen met teksten uit de Bijbel. Zonder dat hij dat zelf met zoveel woorden zegt, is met name Efeze 6:4 de dragende tekst voor zijn gedachten over gezin en opvoeding: 'En gij vaders, verwekt uw kinderen niet tot toorn, maar voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren'.

Om de heiliging van het leven

De Middelburgse prediker geeft in zijn werken zeer veel aandacht aan het wonder van de wedergeboorte en aan de weg die de Heere met een zondaar houdt. De kenmerken van de genade worden herhaaldelijk en breed beschreven. Hij accentueert de verantwoordelijkheid van de gevallen mens. Veel aandacht besteedt hij aan de ontmaskering van de naamchristenen, die hij in grote aantallen aanwezig acht in de kerk. Het kernthema in zijn prediking en werken is echter de heiliging van het leven. De rechtvaardigmaking door het geloof is bij hem onverbreekbaar verbonden met de heiligmaking door

het geloof. Beide weldaden vloeien uit Christus, de Bron van alle heil. Waar geloof en christelijk leven behoren bij elkaar. Het onderwerp ouders en kinderen oftewel de gezinsopvoeding maakt deel uit van zijn behandeling van de heiligmaking. Het gezin is immers de oefenplaats van praktische vroomheid.

De achtergrond van het hoofdthema

Het opvallend sterke accent op de heiliging laat zich heel goed verstaan tegen de achtergrond van het leven in de Republiek omstreeks 1610 tot 1620. Toen men het Spaanse juk had afgelegd, vonden er massale overgangen plaats van Rome naar de Reformatie. Bij velen die zich christen noemden, ontbrak echter het oprechte geloof, dat eenmaal de Gideonsbende van de ondergrondse kerk had beziel. Heel vaak ontbrak zelfs de elementaire kennis van de gereformeerde leer.

vervolg op pag. 7

Even maar...

Wat hebben we verdiend?

Het is dankdag geweest... Misschien moet het nog dankdag worden. Danken hangt samen met denken. Niet vergeten dus, wat er gebeurd is van maart tot november. Denken, stap voor stap, aan wat we nog ontvingen in het achterliggende seizoen. Rustig overdenken de weg die achterligt, overdenken Gods zorg en bewaring. Maar we zijn helaas zo geneigd tot vergeten in plaats van denken. Niet meer aan denken, alles maar gewoon vinden, recht hebbend verder leven. Want *voorspoed* schrijven we in het zand. Eén windvlaag, en er is niets meer van te zien. Vandaar dat Psalm 103 zo uitdrukkelijk oproept: '...vergeet nooit één van Zijn weldadigheden, vergeet ze niet, het is GóD Die ze u bewees'. Weet ge niet dat het de goedertierenheden des Heeren zijn, die tot bekering leiden, vraagt Paulus ons daarom in Romeinen 2. Verbroken van hart worden onder Gods goedheid, wanneer we

zien wat we verdienen en wat de Heere nog geeft en laat. Verslagen van geest zijn, dat dit zo toch niet kan voortduren. Rechtvaardig het oordeel verdiend. Zijn goedheid verzondigd.

Daarentegen schrijven we *tegenspoed* in het marmer. Dat houdt in: het staat er onuitwisbaar. Eens en voor altijd, nooit meer vergeten. 'Daar mijn zin niet in gehad. Dit moet anders. Waarom een kruis? Met zo'n gemis of verdriet en met een dergelijke gezondheid. Teleurgesteld en aangetast in gezin, werk of inkomen'. Als ook ooit blijkt dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God (Rom. 8:6), dan is het onder Gods slaande hand. Nee, mensen weten dat niet en merken het misschien niet. Maar de Heere ziet en weet het wél. Het is niet voor niets dat de Zaligmaker als eerste noemt wat uit het hart van een mens komt: 'boze bedenkingen' (Mat. 15:19). Dan hebben we nog niets gezegd en niets gedaan.

Laat daarom onderstaande dichtregels eens tot u doordringen. Het komt meestal zo niet over onze gereformeerde lippen, maar het leeft wel in ons hart. Tot onze schuld en schaamte.

Wij mensen zijn gewoon in dagen van veel rampen en veel plagen omhoog te zien, en dan te vragen: 'O God, heb ik dan dat verdiend?'

Maar komt God ons met voorspoed tegen.

Ja, geeft Hij ons een rijke zegen. Dan zijn wij niet zo zeer genegen te vragen: 'heb ik dat verdiend?'

We zijn niet zo rechteloos als we wel denken of zeggen... Wat hebben we daartoe toch ontdekkend licht nodig. Voor de eerste veroetmoedigende tonen van écht danken. Zullen we vragen om zo (alsnog) te mogen leren danken? De Heere heeft er recht op en Hij is het zo waard.

v.a.

Gereformeerde Gemeenten Rijssen 175 jaar

In een vrijwel geheel gevulde Noorderkerk herdachten de drie Rijssense Gereformeerde Gemeenten op 6 oktober het 175-jarig bestaan van de 'kleâne koarke'.

Ds. C.A. van Dieren opende op de gebruikelijke wijze de bijeenkomst en sprak een welkomstwoord. Ds. A. Schreuder mediteerde over Hebreëen 13:7-8: 'Gedenkt uw voorgangers, die u het Woord Gods gesproken hebben; en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandel. Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid.' Deze woorden, aldus ds. Schreuder, vormen eigenlijk een leeswijzer voor het herdenkingsboek dat vanavond wordt gepresenteerd. We moeten onze voorgangers die mochten volharden en in het geloof sterven in blijvende herinnering houden; tegelijk beseffend dat het ten diepste gaat om het Woord Gods dat ze uitdroegen. De Heere heeft de jaren door op rijke wijze gewerkt en velen van Zijn volk reeds Thuisgehaald. Daaraan denkend zou weemoed ons hart kunnen vervullen. Maar laten we

niet vergeten dat Hij Dezelfde blijft en doorgaat met Zijn werk totdat de laatste zal zijn toegebracht. Omdat waar blijft wat de oude ds. Honkoop vaak vanaf deze kansel uitsprak: Jezus leeft! Ds. Van Dieren gaf een toelichting op de totstandkoming van het herdenkingsboek. Ons uitgangspunt is geweest om het werk Gods in Zijn Kerk, de levende Kerk, naar voren te brengen. Wel is het ook een mensenkerk met verdrietige scheuringen en scheidingsdingen. Ten opzichte daarvan paste terughoudendheid. Gezocht is naar wat verbond in het soevereine werk Gods. De titel van het boek *'Elk verhaalt zijn weg en zaken'* is afkomstig uit de liederenbundel van ds. Jacob

Groenewegen, de dichter van het bekende lied: Zoete banden die mij binden aan des Heeren lieve volk. *Elk verhaalt*: Velen uit het voorgeslacht worden als vertellende ingevoerd. *Zijn weg*: Waar God ze vond, hen leidde en aan hun einde bracht. *En zaken*: Goddelijke zaken, noodzakelijk te kennen op weg naar de eeuwigheid. Ds. Van Dieren noemde het een voorrecht dat burgemeester A.C. Hofland het eerste

exemplaar in ontvangst wilde nemen. Dat tekent de goede verstandhouding met het gemeentebestuur. Omstreeks 1836, was dat wel anders! Burgemeester Hofland ging in op de plaats die de Gereformeerde Gemeenten in de samenleving ter plaatse innemen. Uw kerkgebouwen dienen niet slechts als versiering van het stadsbeeld. U participeert actief in de samenleving, op gepaste wijze, binnen de kaders die de Bijbel geeft. Zo ondersteunen kerk en overheid elkaar. Die betrokkenheid was er meer. Ds. Diephuis tekende in 1878 het volkspetitionnement waarin protest werd aangetekend tegen een grotere overheidsinvloed op het onderwijs.

Voor het toekomende wenste de burgemeester de gemeenten Gods zegen toe.

Hierna ontvingen de aanwezige oudpredikanten, ds. J. Mijnders, ds. J. Karels, ds. J.W. Verweij en ds. D. de Wit, uit handen van ds. Schreuder een herdenkingsboek. Helaas waren ds. J. Mol en ds. J.M. Kleppe verhinderd. Ds. Van Dieren overhandigde met enkele passende woorden een herdenkingsboek aan de commissieleden. Ds. Mijnders sprak een persoonlijk slotwoord. Hij merkte op reeds vanaf 1948 met liefde aan Rijssen verbonden te zijn geweest en velen van Gods volk gekend te hebben, zoals 'Duuskers Dika', 'zwakke Dina' en anderen. Met verschillende voorvallen uit de praktijk tekende hij hun leven in de vreze des Heeren. Ook memoreerde hij het overlijden van 'Hoolter Wilm'. Op zijn sterfbed was hij niet meer bereikbaar, maar bij de komst van ds. Mijnders sloeg hij nog één keer zijn ogen op en zei: O domi, ik heb het er schandelijk afgebracht, maar ik ga naar Boven! Ziende op de vele aanwezige jeugd vertelde ds. Mijnders dat enige tijd geleden de jeugd hem de vraag stelde: Dominee, heeft u nog wel eens een uitzicht als het gaat over de triomferende Kerk. Toen heb ik gezegd: Beste vrienden, als ik nooit een weinig inzicht, toezicht en uitzicht op de triomferende Kerk zou hebben, zou ik sterven van ellende, ik hield het niet uit! Maar houdt er rekening mee, dat de practicale beleving daarvan ons allen ten deel moet vallen. Nadat Psalm 103:1 en 9 was gezongen beëindigde ds. Mijnders de bijeenkomst met dankgebed.

*Maar 's HEEREN gunst zal,
over die Hem vrezten,
In eeuwigheid altoos dezelfde wezen;
Zijn trouw rust zelfs
op 't late nageslacht,
Dat Zijn verbond
niet trouweloos wil schenden,
Noch van Zijn wet
afkerig d'oren wenden,
Maar die, naar eis
van Gods verbond, betracht.*

(Ps. 103:9)

Kerkenraden
Geref. Gemeenten Rijssen

De uitbundigheid, ruwheid en ruigheid van het laatmiddeleeuwse leven kleurden het dagelijkse bestaan nog geheel of gedeeltelijk. Daarbij kwam de snelle economische opbloei tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621). Welvaart en weelde sluiten vele verzoeken in.

Wij zijn geneigd om het verleden te idealiseren en te denken dat met de Reformatie in één keer alles in de Lage Landen ten goede was gekeerd. Teellinck leert ons dat dit een vergissing is. Hij wordt niet moe om alle mogelijke misvattingen en misstanden vanuit een bijbels gezichtspunt te corrigeren. Niet alleen de leer, maar ook het leven heeft reformatie nodig. Wie naar het goeddunken van zijn hart leeft, gaat in het stikdonker, al praat hij over licht. In feite richt hij zich met zijn reformatieprogramma tegen het naamchristendom in de Gereformeerde Kerk.

De samenhang tussen rechtvaardiging en heiliging

Heel opvallend is het door hem herhaaldelijk gesignaleerde misbruik dat velen maken van de leer van de rechtvaardigmaking van de goddeloze door het geloof alleen. Zo signaleert hij bijvoorbeeld in het boek "Ecce Homo", dat er vele 'sorgeloose Christenen' zijn, die de leer van vrije genade misbruiken om een antino-

miaanse wijze van denken en leven te rechtvaardigen. Men troost zich met het lijden van Christus om des te brutaler in de zonde te leven! Daartegenover wordt de Middelburgse prediker niet moe om het organische verband tussen rechtvaardiging en heiliging te accentueren. Zuiverheid in de leer moet versierd zijn met zuiverheid in de wandel.

In prediking en geschrift leidde dit sterke accentueren van de praktijk der godzaligheid bij Teellinck wel tot een zekere eenzijdigheid, maar niet tot het verbreken van de eenheid van leer en leven. Dat hij minder over de rechtvaardigmaking spreekt dan de reformatoren en meer over de heiligmaking is ongetwijfeld een juiste constatering. Dat laat zich echter uit de ontwikkelingen rond 1620 verstaan. Teellinck wist zich geroepen om het spreken van de kerkhervormers toe te passen in een nieuwe situatie en te streven naar nadere reformatie. Prediking en theologische bezinning kunnen nu eenmaal niet stilziggend voorbijgaan aan de omstandigheden van een bepaalde tijd. Als de fronten verschuiven, veranderen vaak ook de Bijbelse accenten die moeten worden aangebracht.

(wordt vervolgd)

Dordrecht, ds. M. Golverdingen

van dat zo geliefde kind. Naar Gods recht en ook naar Gods Woord was er geen verwachting en dat drukte ontzettend. Met grote kracht en tot zeer grote verwondering werd ik klaar en duidelijk bepaald bij Psalm 22:16:

*Zij komen aan,
door Godd'lijk licht geleid,
Om 't nakroost,
dat den HEER' wordt toebereid,
Te melden 't heil
van Zijn gerechtigheid
En grote daden.*

Een ongelooflijke verlichting en kenelijke verlossing uit hooggaande benauwdheid was daarvan het gevolg, met een gewillige aanvaarding van het kruis dat de Heere had opgelegd. Daardoor kon ik zondag 27 juni voorgaan in de Gereformeerde Gemeente te Werkendam met Psalm 10:14: 'Gij ziet het immers; want Gij aanschouwt de moeite en het verdriet, opdat men het in Uw hand geve; op U verlaat zich de arme, Gij zijt geweest een Helper van den wees'.

Een week later overlijdt er plotseling een dochter van ds. Van Dam te Den Haag. Vooral bij mevrouw Van Dam is de droefheid groot. Echter, ook nu weet de Heere van hen af. 'Als de Heere haar niet zeer krachtig met Zijn Woord ondersteund had, zij zou er onder bezweken zijn. Op een diepe smartkreet harerzijds heeft het God behaagd haar krachtig te troosten met hetgeen wij lezen in Matthéüs 15:24: 'Ik ben niet gezonden dan tot de verloren schapen van het huis Israëls'. Daar kwam geloof in mee, dat Marry veilig aangeland was in het Vaderhuis daarboven'.

Op 11 juni 1969 treft ds. Van Dam opnieuw een zware slag, als zijn vrouw overlijdt. 'Toen ik bij haar kwam, zag ik dat het mis ging en zei tegen Nelly dat zij de dokter moest bellen. En op het moment dat ik alleen bij haar was, keek ze mij helder aan, de ogen vielen dicht en zij stierf. En wat ik nooit had kunnen denken, in plaats van bittere smart ontving ik van de Heere een ongelooflijk diepe indruk van de verlossing die haar ten deel was gevallen'. Als emeritus-predikant gaat ds. Van Dam gedurende zeven jaar in de vacante gemeenten voor. Daarnaast schenkt de Heere hem tot op hoge leeftijd lust en liefde om Gods Woord te onderzoeken en daarover te schrijven of te mediteren. In de zomer van 1971, enkele dagen voordat zijn oud-

vervolg op pag. 9

5

Uit het leven van...

ds. Chr. van Dam

Als de gebreken van de ouderdom zich aandienen en de arbeid te zwaar wordt, besluit ds. Van Dam in 1963 emeritaat aan te vragen. Zowel de kerkenraad als de classis hebben volkomen begrip voor dit verzoek en verlenen het hem op de meest eervolle wijze.

Enkele maanden later vestigt hij zich in Werkendam. Toch is hij dan nog niet uitgewerkt. 'Gezien het feit dat ik mij zeer vermoeid gevoelde als mens van zeventig, had ik geen andere gedachte dan dat ik nog enkele zondagen zou kunnen voorgaan in vacante gemeenten en dan zou mijn werk wel

ten einde zijn. Maar de Heere gaf levendige behoefte om het Woord uit te dragen en versterkte mij wonderlijk naar het lichaam'.

In 1965 treft ds. Van Dam een groot verdriet, als er een kleinzoon van bijna dertien jaar verdrinkt in de Merwede. Toch betoont de Heere ook hierin van de bedroefde familie af te weten. 'Toen de eerste grote schok doorstaan was, heeft de Heere de ouders zeer bijzonder getroost en ondersteund. (...) Ik zelf zal nooit vergeten wat ik heb doorworsteld in de nacht van vrijdag op zaterdag, toen hij nog niet gevonden was. Het was mij zeer bang, ziende op de eeuwige bestemming

'Baat het niet, dan schaadt het niet?'

Genezingsdienst

Ons 'kind' tobde reeds enkele jaren met een psychische ziekte, waarin diepe dalen voorkwamen. Diverse reguliere behandelingen en therapieën werden gevolgd. Maar helaas hadden deze geen positief effect op het ziektebeeld.

Dat de moeiten zo groot zijn dat elke strohalm wordt aangeklampt, is in zo'n situatie niet vreemd. Als gezond mens kunnen we daar soms wel wat makkelijk over oordelen. Maar de praktijk van het ziek zijn kan wel eens wanhopig maken en naar genezing verlangen, desnoods op niet reguliere wijze. Zo ook bij ons kind. Ze had gehoord van de genezingsdiensten in L. waar door middel van een zekere Z. wonderlijke dingen zouden gebeuren en zieken genezen. Ze begreep dat wij als ouders er wel bezwaren tegen hadden, maar wat is er nu tegen als er wonderen op het gebed geschieden? Dat gebeurde in de tijd van de Bijbel toch ook? Het

ging volgens Z. bij hen ook om Gods eer in het genezen van zieken door zijn gebed. Voorzichtig wezen we er op dat 'in Gods naam' ook dingen gedaan worden die totaal niet van de Heere zijn. Dat we de geesten ook moeten beproeven of ze wel uit God zijn. Dat het zo verwarrend kan zijn om van meerdere kanten te horen: 'zie hier is de Christus'. Dat er ook wonderen door de tovenaars in Egypte werden gedaan. Dat de sfeer bij deze diensten zo anders is dan de ootmoed en afhankelijkheid waar in de Bijbel over wordt gesproken, zoals bij een Hizkia die 'gelijk een kraan of zwaluw piepte en kirde als

een duif' en de hoofdman 'ik ben niet waardig dat u onder mijn dak zoudt inkomen'.

We konden ons kind helaas echter niet tot andere gedachten brengen. Want 'baat het niet, dan schaadt het toch ook niet'? De vraag kwam of zondags de gezinsauto geleend mocht worden om naar L. af te reizen. Dat konden we echter niet met ons geweten rijmen en dat werd dan ook vriendelijk maar beslist geweigerd. Een enkele week later had ze zelf vervoer geregeld

door met iemand, die al eerder naar de genezingsdiensten was geweest, mee te gaan. De zondag kwam dat ze 's avonds om 19.00 uur de genezingsdienst zou bijwonen. Er kwam een wonderlijk gebed in ons hart gedurende de hele zondag met het oog op die dienst 's avonds in L.. Een gebed van vijf woorden: 'Verstoort de werken des duivels'. Voortdurend deze zelfde woorden. Wat een overtuiging kwam er in het hart, dat het wel degelijk werken des duivels waren, ook al werd er gesproken van licht! Dat voortdurende gebed ging door tot 's avonds zeven uur. Op dat moment werd dit gebed afgebro-

ken. En wat was die avond moeilijk! Helemaal geen gebed meer kunnen voortbrengen... Tot de volgende dag ons kind verslag deed van de genezingsdienst. Want wat bleek er gebeurd te zijn? Toen Z. 's avonds om zeven uur de dienst wilde beginnen kon hij slechts een paar zinnen spreken en werd onwel en vervolgens weggebracht, zodat zijn genezingsdienst letterlijk werd verstoord. Het gebed 'Verstoort de werken des duivels' was kennelijk verhoord en na 19.00 uur werd het gebed afgebroken omdat de bede was verhoord. Gebedsverhoring en heilige verwondering in het hart. Ons kind was niet genezen van de kwaal, maar wel van het bezoeken van genezingsdiensten. Zou de tweede bede van het volmaakte gebed, zoals verwoord in de catechismus niet méér ons gebed moeten zijn? Uw Koninkrijk kome! Dat is: Regeer ons alzo door Uw Woord en Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen; bewaar en vermeerder Uw Kerk; verstoort de werken des duivels en alle heerschappij, welke zich tegen U verheft, mitsgaders alle boze raadslagen, die tegen Uw heilig Woord bedacht worden; totdat de volkomenheid Uws Rijks kome, waarin Gij alles zult zijn in allen.

Reguliere behandeling werd gelukkig daarna vervolgd. Na geruime tijd mocht ons kind door de behandelaar genezen verklaard worden. Wat maakt het klein onder de Heere, Die hielp in nood, boven bidden, verdienen en denken.

een vader

ste dochter Nies overlijdt, krijgt hij echter een inzinking en vloeien zijn krachten weg. Hij is dan ook niet meer in staat om in de gemeenten voor te gaan. In geestelijk opzicht is er bij ogenblikken een verlangen om heen te gaan. 'Wat betreft de geestelijke toestand mag ik eerlijk getuigen dat de Heere Zijn vriendelijk aanschijn menigmaal over mij doet lichten en dat ik wel wenste ontbonden en bij Christus te zijn, dat is mij zeer verre het beste, al ondervind ik ook veel liefde van kinderen en kleinkinderen en ook van Gods volk. Maar de strijd tussen de oude en de nieuwe mens is nog niet ten einde en hetgeen van beneden is, trekt niet meer zo aan'.

In zijn levensavond wordt ds. Van Dam liefdevol verzorgd en omringd. Op 13 november 1976 mag hij zijn reisstad echter neerleggen, om in te gaan in de vreugde zijns Heeren. Op 18 november vindt de begrafenis plaats. Tijdens de rouwdienst blikte de plaatselijke predikant, ds. J. Karels, nog even terug op de laatste levensdagen van de overledene. 'Wat was er menigmaal een weemoed in zijn hart, een stil heimwee naar de hemel. Ik denk aan een middag, nu ongeveer acht weken geleden, dat ik eens bij hem kwam. Hij was goed, ja zeer goed gesteld. Hij zei: 'Ach jochie - hij kon zo vaderlijk spreken - zal ik je nu eens wat vertellen. Ik zat zoëven te rusten en daar gaat het ineens bij me zingen: 'Rechvaardig volk, verheft uw blijde klanken, verheugd in God, naar waarde nooit te danken'. Wat ben ik blij dat het op gaat schieten'. Zo hebben we menig gesprek gehad. We hadden het voorrecht om de morgen vóórdat hij is heengegaan hem een laatste keer te ontmoeten. Dat was ook een onvergetelijk ogenblik. Het was niet lang, maar het was net genoeg. (...) Nog eenmaal mocht de geest van Jakob levendig worden en gewaagde hij van de hoop die in hem was. Hij gaf weer hoe hij op dankdagavond door de prediking van het Woord geleid was tot aan de poort van de hemel, hoe hij gestaan had op de Nebo om Kanaän in te blikken. Het had hem zulk een zalige gesteldheid gegeven, dat er maar één verlangen was: Ontbonden te worden en met Christus te zijn, dat was hem zeer verre het beste. Toen hij daarvan gewaagde, sprak hij: 'Kun je dat nu begrijpen, jongen, dinsdagavond had ik het zo goed, maar gisteren was er nog de vreze voor de dood. O, hoe zal het toch vallen. Maar thans is het zo makkelijk. O, ik heb me wel eens meer vergist in mijn leven, als ik

dacht spoedig heen te gaan. Ik hoop toch dat het nu mag gebeuren'. In die ogenblikken ging de hemel open. Hij was vol verwondering van de liefde van een Drie-enig God. Hoewel hij donderdags nog bestreden was, lag er vrijdags een vlak veld tussen God en zijn ziel. Niets was er in de weg. Hij zei: 'Nu geloof ik toch dat ik er ook een van ben'. En toen begon hij te schreien. Daar lag een schreiende stervende, de laatste uren van zijn leven: Waarom was het op mij gemunt, in het voorbijgaan van zovelen? Er vloeiden tranen van verwondering in de sterfkamer'.

Op de dag van de begrafenis wordt ds. Van Dam ook in De Saambinder herdacht. Zo schrijft ds. K. de Gier onder meer: 'De vreze des doods was voor hem weggenomen en zijn begeerte was om ontbonden te zijn van het

aardse, om eeuwig bij het Lam Gods te mogen verkeren. Van de strijdende Kerk is hij nu mogen ingaan in de triomferende Kerk, nadat hij zijn taak op de aarde volbracht had. (...) Ds. Van Dam heeft zijn wens verkregen. Zijn strijd tegen de zonden is nu voor eeuwig opgehouden, want ook Gods knechten hebben deze strijd tot het einde op de aarde te strijden. Maar in het bloed van het Lam zal dan sterven eeuwig erven zijn, zoals staat in Openbaring 14:13: 'En ik hoorde een stem uit den hemel, die tot mij zeide: Schrijf, zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen.'

(slot)

Krabbendijke,

J.P. Sinke

Zijn dienst is een liefdedienst

Ouderling A. Witte 50 jaar in het ambt

'Ik kan niet anders zeggen dan dat Zijn dienst een liefdedienst is, die me nog nooit heeft verdrotten. Ambtelijk heeft Hij me altijd geholpen en daarmee betoond de Getrouwe te zijn. Maar ik heb ook van dag tot dag moeten leren: Zonder Mij kunt gij niets doen.'

Aan het woord is ouderling A. Witte uit Borssele, die op 24 oktober jl. zijn vijftigjarig ambtsjubileum mocht herdenken. Wegens lichamelijke omstandigheden heeft hij zijn ambt inmiddels neergelegd.

Wie verwacht dat hij met Witte iemand aantreft die op een interview zit te wachten en wel even zal zeggen hoe het allemaal moet, heeft het mis. 'Ik houd er niet van om in de belangstelling te staan, want je zit er altijd met jezelf tussen. Anderzijds is het waar wat Datheen zingt: 'Vergeet Zijn grote daden niet; vertelt Zijn wonderen met vliet'. Daarom heb ik me er ook niet aan willen onttrekken'. Het leven van Witte staat in het teken van Gods trouwe zorg: persoonlijk, huiselijk, maatschappelijk en ook ambtelijk. 'Ik zal maar eerlijk zeggen hoe het is: Het heeft ons nog nooit aan iets ontbroken. Was er nood, dan

zorgde Hij voor uitkomst. Wist ik het niet meer, dan gaf Hij raad. Als je daar tegenover zet wie je zelf bent, een zondig en onverbeterlijk mens, een onnutte dienstknecht, dan past het alleen maar om in diepe ootmoed voor de Heere te buigen'.

Reeds als kind heeft Witte indrukken van dood en eeuwigheid. 'Ik kan me nog goed herinneren dat oom Arjaan, de man van Jane Welleman, eens voorbij het keukenraam liep en dat moeder toen zei: 'Het zou toch wat zijn als je net zo gelukkig zou worden als oom Arjaan'.

Dat raakte me heel diep en bracht me op een stil plekje op de knieën. Hoewel die indrukken later wel wat verwaagden, zijn ze gelukkig nooit helemaal verdwenen'.

Op zeventienjarige leeftijd vindt er bij Witte iets ingrijpends in zijn leven plaats. 'Het was op een Tweede Pinksterdag dat ik enorme buikpijn kreeg. Al spoedig bleek dat ik een blindedarmontsteking had en moest worden geopereerd. Toen kwam het er voor mij op aan. Het zou eeuwigheid worden! Ik moest sterven, maar kon niet sterven! Echter, de Heere had nog geen lust in mijn dood. Toen ik na de operatie weer bijkwam, was het mijn begeerte om iets van hetgeen ik had doorleefd aan ds. Heerschap te vertellen. Maar toen hij op bezoek kwam, vroeg hij er helemaal niet naar. Achteraf bezien was dat maar goed ook, want dan zou ik er de bekeerde jongen mee geworden zijn. Later ben ik er wel achtergekomen wie en wat een mens voor de Heere is en blijft: onbekeerd in zichzelf'.

Tijdens Witte's militaire dienstdienst laat de Heere Zich evenmin onbetuigd. 'Ik moest me in Schoonhoven melden. Dat gaf natuurlijk problemen met het reizen op zondag. Omdat ik geen toestemming kreeg om 's maandagsmorgens terug te keren, was ik in het begin genoodzaakt om 's zondags in de kazerne te blijven. Dat was heel moeilijk voor me. In die tijd kreeg ik een brief van ds. Heerschap waarin hij schreef: 'Probeer toch vol te houden. Wie zijn weg wel aanstelt, die zal Ik Gods heil doen zien. Misschien mag je straks wel elke week naar huis'. En dat heeft de Heere waargemaakt! Later, toen ik in Bergen op Zoom gelegd was, kreeg ik zelfs toestemming om met dankdag naar huis te gaan.'

Ook in geestelijk opzicht is het voor de jonge militair geen slechte tijd. 'In die tijd lag het allemaal heel teer in mijn hart. Ik zat gedurig in mijn Bijbeltje te lezen, soms bij het licht van een gloeiende kachel omdat ik alleen wilde zijn. Deze tekst vond ik zo mooi en die sprak mij zo aan. Dan zette ik hier een streepje en dan daar een puntje...'. Zo werd van de daken gepredikt wat in de binnenkamer was geschied'.

In 1961 wordt Witte op 24-jarige leeftijd gekozen tot ouderling. 'Ouderling Weststrate, de latere predikant, die bij ons op dorp woonde, liep met zijn roeping tot het predikambt. Tegelijkertijd worstelde hij echter met

de nood van de gemeente. Als hij zou vertrekken zouden er maar twee ouderlingen overblijven. Echter, toen hij een keer in de deuropening van zijn woning stond en ik daar voorbij fietsste, was het of de Heere tot hem sprak: 'Daar heb je nu de nieuwe ouderling'. Enige tijd later werd ik inderdaad gekozen.

Omdat ik al geruime tijd een betrekking op het ambt had, had ik het wel direct willen aannemen. Maar de voorzitter van de kerkenraad, ouderling De Muynck, zei: 'Je krijgt veertien dagen bedenktijd'. Dat heb ik geweten, want in die tijd is er van alles op me afgekomen. Toch mocht ik bij ogenblikken mijn nood aan de

'Als de Heere in je leven begint te werken, ga je Gods Woord lezen zoals je het nog nooit gelezen hebt. Dan zet je hier een streepje en dan daar een puntje...'

Heere bekend maken. En wat was het antwoord? 'Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel'.

Toen ik 's zaterdagsmiddags ouderling De Muynck tegenkwam en hij vroeg hoe het ermee stond, zei ik: 'Zoals het er nu bijligt, durf ik geen nee te zeggen, maar het is nog geen avond'. 'Als je nu nog langer wacht, haal je een donkerheid over je ziel', was zijn antwoord. Dat was beslissend en staande op straat heb ik toen mijn verkiezing aangenomen.

Kort daarop heeft ds. A.F. Honkoop, aan wie ik me altijd heel nauw verbonden heb gevoeld, me bevestigd met Exodus 4:17: 'Neem dan dezen staf in uw hand, waarmee gij die tekenen doen zult'.

Al spoedig wordt Witte geroepen een preek te lezen. 'Toen ik de eerste keer moest lezen, zag ik daar natuurlijk erg tegenop. Maar de Heere gaf ruimte! Dat is dan toch zo'n wonder, hè. En dat blijft een wonder, ook na vijftig jaar. Daarbij mag ik wel zeggen dat Gods volk me altijd op de vleugelen van het gebed heeft gedragen en dat de gemeente veel in mij heeft verdragen'.

Na verloop van tijd moet Witte ook gaan catechiseren. 'Nadat ds. Hon-

koop uit Goes was vertrokken, kwam die taak op onze schouders te liggen. We zagen er best tegenop, maar als ik nu terugkijk mag ik toch zeggen dat het me vele malen een vermaak is geweest. Aan de hand van Hellenbroek heb ik altijd maar geprobeerd om het zo eenvoudig mogelijk uit te leggen. Ook voor de belijdeniscatechisatie had ik zo mijn eigen aanpak. De eerste avond legde ik uit wat er van een belijdeniscatechisant verwacht mag worden, ook in allerlei uiterlijke zaken. In al die jaren heb ik het maar één keer meegemaakt dat iemand zich daar niet in kon vinden en zijn boekje weer inleverde'.

Of het catechetisch onderwijs ook vruchten heeft afgeworpen? 'Daar moeten we voorzichtig mee zijn, dat is de Heere bekend. Maar toch heb ik wel eens moed dat al die arbeid niet tevergeefs is geweest'.

In de loop der jaren heeft Witte honderden preken gelezen. 'In het begin was er lang niet zoveel keus als tegenwoordig en las ik vaak 'overjarig koren'. Zo heb ik heel wat preken van ds. Van der Groe gelezen. Later ben ik ook preken van anderen gaan lezen, zoals van Wulfert Floor, ds. Kersten, ds. Lamain, ds. Van Gilst en natuurlijk ds. Hoogerland. Na zijn overlijden stopte mevrouw Hoogerland me nogal eens een uitgetypte preek van haar man toe. Verder heb ik altijd geprobeerd om de preken die ik moest lezen goed voor te bereiden. Daarbij lette ik ook nadrukkelijk op de lengte. Indien nodig kortte ik ze wat in. We hebben hier namelijk drie diensten en dan moet de kerk op tijd uit zijn. Ook predikanten en studenten heb ik daar meermalen op gewezen. Je moet tijd en wijze weten'.

Aan de verschillende predikanten die in Borssele hebben gediend bewaart Witte goede herinneringen. 'Met heel veel achting denk ik terug aan ds. Dieleman. Dat was een tere man, ook op de preekstoel. Wenend heeft hij de gemeente vermaand. Ook ds. Heerschap heeft een onuitwisbare indruk op me gemaakt. Zijn preken waren voor mij eten en drinken. Hij ging eerlijk met de mensen om. Op huisbezoek bleef hij ook niet aanhouden, ook niet als hij vermoedde dat er wel eens iets van het nieuwe leven in iemands hart kon liggen. Als er wat in zit, komt het er een keer uit, zo meende hij. Onvergetelijk is ook de tijd van ds. Hoogerland geweest. In de korte tijd dat hij bij ons heeft gediend, zijn we nogal eens samen op pad geweest. En wat had hij een grote plaats in de

gemeente! Ook met ds. Hogchem bestond er een hechte band. Tot op de dag van vandaag is die gebleven. Dat geldt overigens ook voor verschillende andere predikanten en studenten. Ook met hen zijn er banden gevallen'. Inmiddels heeft Witte zijn ambt neergelegd. 'Omdat ik al verschillende jaren met mijn gezondheid tob, had ik eigenlijk al eerder willen stoppen, maar dat kwam er niet van. De laatste maanden voelde ik echter dat het niet meer ging, dat het tijd was om te stoppen. Dat viel niet mee, want het ambtelijke werk was me lief. Ik had het zo graag nog een poosje gedaan. Toen ik er onlangs met oud-ouderling Kriekaard uit Yerseke over sprak,

zei hij: 'Het zal niet meevallen als je stopt, maar toch ben je dan nog niet helemaal uitgediend, want je mag nog zuchten voor Gods knechten en voor je medebroeders'. Dat is waar en als de Heere het geeft, hoop ik dat ook nog een poosje te mogen doen'.

Wat er na een halve eeuw ambtelijke arbeid overblijft? 'Verwondering: Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt! En: Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef ere, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil. Dat is de diepste wens van mijn hart'.

Krabbendijke,

J.P. Sinke

"Een moordenaar gestraft en zijn zonden vergeven", geschreven door vijf puriteinse predikanten, uitg. Robberts Reprints, 85 blz.; ISBN 9 789081 525121, € 7,95.

Het boekje heeft weinig bladzijden, maar een bijzondere inhoud. Thomas Savage is 15 jaar oud als hij een moord pleegt. Hij is daartoe gekomen omdat een hoerachtige vrouw hem daartoe heeft verleid. Hij wordt opgepakt en in de gevangenis gezet. Het speelt zich af in het jaar 1668. Verschillende puriteinse predikanten bezoeken hem in de gevangenis. Ze gaan eerlijk met hem om. De zonde en de schuld wordt aangewezen. De Heere wil dit gebruiken. Thomas mag buigen als een verloren zondaar voor God. Hij weet niet hoe hij zalig moet worden. Dat is voor hem onmogelijk. Op indringende wijze wordt beschreven wat er in de ziel van deze jonge moordenaar omgaat. Hij zal ter dood worden gebracht. Deze straf kan hij niet ontgaan.

De predikanten wijzen op de enige Weg tot de zaligheid: Christus Jezus. Het is bijzonder hoe deze jongen zucht om een Zaligmaker. Zijn strijd is zwaar. Het is ontroerend wat er in zijn ziel omgaat. Enkelingen hebben zijn verzuchtingen en gebeden opgeschreven. Hij roept als een onwaardige die de dood heeft verdiend en voor God niet kan verschijnen. Toch mag hij bij ogenblikken ervaren dat de Heere om Christus' wil in genade aan hem denkt.

Zo wordt hij naar het schavot gebracht. Intussen is hij 16 jaar. Zijn leven komt aan een eind. We lezen een laatste gebed: 'Heere, ontvang mijn ziel. Eén glimlach, Heere, één woord van troost om Jezus' wil. O, laat mij niet uit deze wereld gaan, laat mijn ziel niet omkomen, hoewel ik een arm, onschuldig schepsel heb gedood. (...) Ontferm U over mij, ontferm U over mij, om Jezus Christus' wil. Amen'.

De puriteinse schrijver van dit boekje voegt bij deze levensbeschrijving een aantal punten waardoor wij zien dat het werk van God in deze jongen werd gevonden. Het laatste hoofdstuk van het boekje is een preek die rond de begraving van deze jongen is gehouden en vooral gericht is op jonge mensen. Zeer ernstig wordt gewaarschuwd tegen de zonden. Ook wordt de weg der behoudenis aangewezen, zelfs voor een moordenaar.

BOEKENNIEUWS

"Vijftig jaar Dovenzorg"; B. Agteresch e.a.; uitg. Dovenzorg Gereformeerde Gemeenten, Capelle aan den IJssel; 127 blz.; € 6,- (excl. portokosten); voor abonnees en donateurs van DovenContact: gratis.

Dovenzorg bestaat 50 jaar. Ter gelegenheid van dit heuglijke feit is een keurig boekje uitgegeven. Een heel mooie uitgave, vol met kleurrijke illustraties en aansprekende artikelen. Sinds het schuchtere begin (de exacte datum van het ontstaan van Dovenzorg is niet te bepalen) in de jaren zestig van de vorige eeuw, is Dovenzorg uitgegroeid tot een volwassen organisatie die een gerespecteerde plaats in ons kerkverband heeft gekregen.

De eerste dovendienst werd op 18 augustus 1962 in Goes geleid door de toenmalige student D. Hakkenberg. Kwamen aanvankelijk samen in catechisatielokalen en verenigingsgebouwen, sinds 1965 werden diensten belegd in aanwezigheid van ambtsdragers en waren de dovendiensten dus officiële kerkdiensten.

Sinds de tachtiger jaren komen dove kinderen en jongeren naar de clubs voor Bijbelvertellingen en catechese. En velen zullen wel weten dat er jaarlijks - nu al sedert een kwarteeuw - drie 'dovenweekends' worden belegd.

Het jubileumboek heeft een rijk gevari-

eerde inhoud. Na een meditatie van de hand van ds. M. Karens en een preek van ds. W.J. Karels wordt aandacht besteed aan rapporten en Acta van onze Generale Synodes om te laten zien hoe het werk onder onze doven en slechthorenden in de loop der jaren is gegroeid en uitgebouwd.

Het boek besteedt aandacht aan enkele werkers van het eerste uur. Er zijn interviews opgenomen met mevrouw E. Hakkenberg-van Arkel, de weduwe van ds. D. Hakkenberg, met ds. R. Boogaard en met ds. G.J. van Aalst. Verder komt een student van onze Theologische School aan het woord en zijn er talrijke artikelen met bijdragen over uiteenlopende onderwerpen. Ik doe maar een greep: Ora et Labora, de vereniging van doven en slechthorenden komt aan de orde, er is een samenspraak tussen twee dove vriendinnen, een zestal ouders en twee leidsters van De Roepstem (een club voor dove en slechthorende kinderen) komen aan het woord, er wordt aandacht gegeven aan ervaringen van Cochleaire implantaatgebruikers, enzovoort.

Zeker mogen we niet de naam verzwijgen van de heer B. Agteresch, werker van het eerste uur, maar ook thans nog volop actief in Dovenzorg. Al met al is dit een mooie en alleszins lezenswaardige uitgave geworden.

Capelle aan den IJssel, ds. A. Moerkerken

De inhoud van dit boekje is indrukwekkend. Hierin komt duidelijk naar voren dat er zelfs genade is voor de grootste van de zondaren. Een groot voordeel daarbij is dat het oorspronkelijke Engel-

se boekje heel duidelijk is vertaald. We wensen dat dit boekje door veel (vooral jonge) mensen wordt gelezen.

Poortugaal,

ds. C. Neele

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Zwijndrecht:

ds. C. van Krimpen te Yerseke.

BEDANKT

Voor Goudswaard:

ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;

Voor Nieuwdorp:

ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

■ DOVENDIENST TE THOLEN

Op **12 november** hoopt ds. E. Hakvoort voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Tholen, Ds. G.H. Kerstenstraat 2. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS RIJSSSEN 23 SEPTEMBER 2011 NOORDERKERK RIJSSSEN

Namens de roepende kerk van Rijssen-Noord opent ds. C.A. van Dieren de vergadering op de gebruikelijke wijze.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. A. Schreuder, assessoren: ds. K. Boeder en ds. C.A. van Dieren, 1^e scriba: oud. K.H. de Heer, 2^e scriba: oud. F. van Toor. Quaestor oud. E.J. Voortman is wegens ziekte afwezig.

Er is een brief ingekomen van het dep. Kerkelijk Grootboek waarin het het opvragen van *leningen* bij zustergemeenten afkeurt. Naar de mening van dit deputaatschap kan het alleen gaan om *giften*. De brief wordt overgenomen, met de kanttekening dat dit standpunt enigszins op gespannen voet staat met de autonomie van de plaatselijke gemeente. De 'Werkgroep voor Studenten van de Gereformeerde Gemeenten' vraagt aandacht voor onze studerende. Ouderling H. Folmer geeft hierop een toelichting.

In onze classis werd de studentenkring Oost in 2009 opgeheven wegens gebrek aan belangstelling. Inmiddels worden er vanuit de gemeenten in en rond Apeldoorn weer bijeenkomsten gehouden. Wellicht kan dit ook vanuit de gemeenten in en rond Rijssen worden opgezet. Deze suggestie zal worden meegenomen. Er is mededeling van de 'Stichting tot Financiële Hulpverlening aan Instellingen in de PS-Oost van de Gereformeerde Gemeenten' betreffende de herbenoeming van br. A. Groothedde.

Vanuit de Raad van Advies SVRO wordt een conceptreglement voor de landelijke Commissie van Advies ter bespreking gegeven. De vergadering gaat akkoord met dit stuk. Voor wat betreft de komende plaatselijke commissies wordt aangedrongen op vertegenwoordiging vanuit alle plaatselijke kerkenraden. Dit zal worden meegenomen. Er is een verslag vanuit de evangelisatiepost Emmen. Door ev. C. van Drunen wordt een nadere toelichting gegeven op het daar gebruikte telefonische spreekuur. Het voorziet in een behoefte. De wekelijkse Bijbelstudie wordt goed bezocht, maar de stap naar de zondagse eredienst blijft voor de meesten te hoog. Ev. Van Drunen wordt van harte sterkte gewenst.

Volgens rooster is de tweede scriba, ouderling F. van Toor, periodiek aftredend. Hij wordt herverkozen en aanvaardt zijn benoeming.

Tijdens de rondvraag wordt gevraagd naar de stand van zaken rond de door de Generale Synode ingestelde werkgroep catechese. Van de werkgroep wordt nog nadere informatie verwacht.

De vergadering wijst de gemeente van Rijssen/West aan om de classis bijeen te roepen op vrijdag 3 februari 2012 om 19.00 uur in de Noorderkerk te Rijssen. Tenslotte vraagt de voorzitter ouderling G.W. van de Maat van de roepende kerk te eindigen.

F. van Toor, tweede scriba.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS AMSTERDAM 5 OKTOBER 2011

Namens de roepende kerk van Lisse opent ds. G. Heijkamp de vergadering. Hij laat zingen Ps. 146: 3 en 8, leest hierna Psalm 146 en gaat voor in gebed. Heet alle aanwezigen hartelijk welkom, in het bijzonder ds. A. Schreuder en oud. K.H. de Heer namens het Deputaatschap Evangelisatie en spreekt n.a.v. de gelezen Psalm een kort openingswoord.

Er zijn de volgende mededelingen: Op 23 april overleed Cornelis Gerrit van Es, oud-ouderling van de gemeente Oosterend in de leeftijd van 83 jaar. Tevens was hij een aantal jaren scriba van de classis. In augustus overleed oud-diaken van Vliet van de gemeente van Leiderdorp, in de leeftijd van 82 jaar. De weduwen en nabestaanden wordt de ondersteuning des Heeren toegewenst.

Ouderling A. 't Gilde en diaken D. Kaai mochten beiden hun 40-jarig ambtsjubileum gedenken. Br. 't Gilde was eerst diaken en daarna ouderling te Haarlem en thans ouderling van de gemeente Hoofddorp. Br. Kaai is 40 jaar diaken van de gemeente Zaandam.

Het moderamen bestaat uit: ds. G. Heijkamp, preses; C.W. Bos, quaestor; C. Vonk Noordegraaf, scriba; C.J. Smits, assessor en ds. R. Boogaard, adviseur.

Bij de ingekomen stukken is een brief van de classis Gouda waarin zij aangeeft akkoord te gaan met het hulpconsulent-schap van ds. G.W.S. Mulder voor Lisse.

Het Deputaatschap Kerkelijk Grootboek wijst erop dat een gemeente aan zustergemeenten wel om giften kan vragen maar niet om leningen.

P.S. Noord-West vraagt aandacht voor de vraag: hoe de P.S. dient te vergaderen als er geen punten zijn ingediend. Deze vraag zal op de volgende classisvergadering worden besproken als er afgevaardigden voor de P.S. worden gekozen.

In mei heeft de kerkenraad van Lisse in een schrijven haar verontrusting uitgesproken over de dreigende stopzetting van het evangelisatiewerk in Alkmaar. Na overleg is afgesproken dat de brief aangehouden zou worden tot deze vergadering, omdat dan de toegezegde notitie over Alkmaar behandeld zou worden. Deze notitie is ontvangen en wordt vervolgens behandeld. Voor de inhoudelijke discussie wordt de gelegenheid geboden informatieve vragen te stellen. Gevraagd wordt wat de voorgestelde verbreding van het evangelisatiewerk van Alkmaar naar de kop van Noord Holland inhoudt. Dit betekent dat niet alleen het werk in en om Alkmaar bedoeld is, maar het coördineren van alle evangelisatie-activiteiten in het noordelijke deel van

de classis. De taak van de coördinator is niet in de eerste plaats evangeliseren, maar het onderling afstemmen van alle activiteiten. Het verschil tussen een evangelisatiepost en een -project is, dat bij eerstgenoemde een evangelist behoort en bij een project is er een coördinator aangewezen. Oud. W. Visser uit Nunspeet is hiervoor tijdelijk benoemd en de vraag van het Deputaatschap is of er iemand binnen de classis is die deze taak op zich wil nemen.

Hierna volgt de inhoudelijke discussie waaruit blijkt dat verschillende punten in de notitie om een nadere uitwerking vragen, zoals verantwoordelijkheden, taken, evaluatie. Het gaat er nu om of de classis met de voorgestelde lijn kan instemmen. Na de bespreking vat de voorzitter de afspraken samen in de volgende punten:

-Het evangelisatieproject in Alkmaar zal de komende twee jaar worden voortgezet met een coördinator. Classisgemeenten zullen nagaan of deze binnen eigen gelederen te vinden is.

- De diensten in Oudorp gaan door, waarbij ouderlingen van verschillende gemeenten medewerking zullen verlenen. Gebouwen kunnen mogelijk worden afgestoten, maar het deputaatschap stelt zich verantwoordelijk voor een locatie.

- Over twee jaar zal er geëvalueerd worden. Er zal nog omschreven worden hoe dit zal plaatsvinden.

- Verbreding van het evangelisatiewerk naar andere gemeenten in de kop van N. Holland met meer onderlinge afstemming.

Hierna wordt de notitie vastgesteld en met enkele kanttekeningen aanvaard. Ds. Schreuder spreekt hierover namens het Deputaatschap zijn blijdschap uit. De notitie zal in overleg met de CEC (classicale evangelisatiecommissie) verder worden uitgewerkt.

Enkhuizen heeft schriftelijk laten weten dat zij van de taak van moedergemeente van Alkmaar ontslagen wil worden. De werkzaamheden i.v.m. met het samengaan met Andijk, een nieuw onderzoek zoeken voor de gemeente en het werk voor het evangelisatieproject worden teveel. Lisse spreekt zijn bereidheid uit om als moedergemeente op te treden, maar wil overleg over de werkzaamheden. Op de volgende classisvergadering zal hierover besloten worden.

Het volgende punt betreft de op de vorige classisvergadering gestelde vraag of het bevestigen van een evangelist als ouderling met het daarvoor opgestelde formulier wel juist is? Hierin worden aan evangelisten taken toegeschreven die zij niet (kunnen) uitvoeren, daar zij een andere opdracht hebben. De vraag is

door de classis voorgelegd aan het Deputaatschap Evangelisatie. Het deputaatschap geeft in zijn antwoord aan dat er een spanningsveld bestaat tussen het evangelist zijn en ouderling zijn in een aparte status in de moedergemeente. Deze zaak is op de Generale Synode van 2007 onderwerp van gesprek geweest. De G.S. heeft toen besloten dat men de evangelisten hun ambtelijke status niet wil ontnemen en dat men ook niet bereid bleek de kerkorde aan te passen en de evangelist een aparte status te geven. Ds. Schreuder geeft aan dat het om een moeilijke situatie gaat, maar op de G.S. bestond geen bereidheid om af te wijken van de huidige situatie.

De classis gaat akkoord met het voorstel om voor de volgende vergadering de brief met het antwoord bij de agenda te voegen en dan te besluiten om zich hierbij neer te leggen of de zaak aan de P.S.

voor te leggen.

Bij de rondvraag komt de vraag naar voren om vanuit de classis alle predikanten aan te schrijven of zij bij de toedeling van hun vrije zondagen aan onze classis willen denken. De nood is in sommige gemeenten wel erg groot. Dit verzoek krijgt bijval van andere gemeenten en aldus wordt besloten. Andijk en Enkhuizen melden dat zij vanaf 1 januari 2012 samen zullen gaan, voorlopig in de gehuurde Gereformeerde Kerk. Tijdens de dienst op oudjaarsdag zal de kanselbijbel in Andijk worden gesloten.

Oosterend wordt aangewezen als roepende kerk om op 25 januari 2012 de classis te Lisse bijeen te roepen.

Op verzoek van de preses eindigt ds. Boogaard de vergadering. Hij laat daartoe Ps. 89: 8 zingen en gaat voor in gebed.

C. Vonk Noordegraaf, scriba

BERICHTEN

■ ZEEUWSE ZENDINGSMIDDAG

Zaterdag 12 November is de jaarlijkse Zeeuwse zendingsmiddag in de Ter Hoogekerk te Middelburg-Centrum, W. Teellinckstraat 3. **Aanvang 15.00 uur.** Opening door ds. G.J.N. Moens. Verhaal voor kinderen door Digna Proos. Spreker Pieter Van Dijk, piloot MAF, over: "Uit de praktijk van het zendingswerk". Mededelingen over acties oud papier.

■ VERKOPINGEN

Aalst (Gld.)

Verkoping door de zendingsvereniging 'Dorkas' te Aalst op **zaterdag 12 november**, van 10.00-15.00 uur, in het dorps-huis 't Gement, Donkerstraat 19, aldaar. De opbrengst is t.b.v. vakantieweken voor mensen met een beperking, zending en evangelisatie.

Oud Beijerland

Verkoping door de vrouwenvereniging "Alle den Volcke" te Oud Beijerland op **zaterdag 19 november**, van 10.00 uur tot 14.30 uur, in de Bethabarakerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Jan Lievenslaan 12. De opbrengst is voor de zending en het evangelisatiewerk.

■ ZANG- EN ORGELAVONDEN

Elburg

Zangavond t.g.v. het jubileum van het

gemengd koor Jubilate Deo (50 jaar) en dat van het kinderkoor Kinderklanken (25 jaar) uit Nunspeet op **zaterdag 19 november**, aanvang: 19.30 uur, in de grote of St. Nicolaas kerk in Elburg. Ook werken hieraan mee het jongerenkoor Nil Sine Deo, een muziekgroep en enkele instrumentalisten. Spreker: Laurens Kroon. Collecte t.b.v. Jeugdbond.

Kruiningen

Samenzangavond op **zaterdag 19 november**, aanvang: 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Kruiningen, Hansweertsestraatweg 1, m.m.v. de bovenstemgroep Petrus Datheen, aldaar en een tweetal instrumentalisten. Opening: ds. G. Hoogerland. Collecte t.b.v. Gezinsvervangend Tehuis De Beukelaar te 's-Gravenpolder.

Veenendaal

Zang- en orgelavond op **zaterdag 12 november**, aanvang 19.30 uur, in de Adventkerk van de Geref. Gemeente te Veenendaal, Vijftien Morgen 51, met medewerking van o.a. het kinder- en tienerkoor "Jedidjah" en enkele instrumentalisten.

Opening door ds. W. Visscher en sluiting door ouderling G. van den Berg. CD-verkoop na afloop. Collecte t.b.v. "Bethesda" in Den Dolder (Siloah).

Waarde

Koor- en samenzangavond, te organiseren door Omnis Cantare, op **zaterdag 12 november**, aanvang: 19.30 uur, in de Adullamkerk van de Geref. Gemeente te Waarde, Meezeweg 2a, m.m.v. het samengesteld mannenkoor Zeeland, het gemengd koor "Crescendo" uit Kapelle-Biezelinge en organist Martin

Weststrate. Opening door: ouderling Nieuwenhuise van Waarde. Presentatie van cd van dit mannenkoor, te bestellen via tel. 0118-465117/464123, prijs € 15,-. De opbrengst komt ten goede aan o.a. het kerkverbouwfonds van de Geref. Gemeente te Kapelle-Biezelinge en het kerkbouwfonds van de Geref. Gemeente te Waarde.

16.30 uur ds. H. Paul; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. W. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur stud. J. van Laar; Sliedrecht 12.15 uur ds. J. Schipper en 19.00 uur ds. L. Blok; Soest 9.30 uur ds. A.A. Brugge; Stolwijk 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde- De Vecht (in Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 18.00 uur ds. M. Golverdingen; Veenendaal 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur ds. W. Visscher; Vlaardingen 16.30 uur ds. L. Terlouw; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 14.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 15.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C. Neele; Woerden 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zaandam 18.45 uur ds. R. Kattenberg; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.00 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. C. Vogelaar.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 13 NOVEMBER 2011

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 9.30 en 18.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Andijk 18.30 uur stud. S.W. Janse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. J. Driessen; Barendrecht 10.00 uur ds. L. Terlouw en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 19.15 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 15.30 uur ds. B. Labee; Boskoop 19.15 uur ds. M. Joosse; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 19.00 uur ds. W.J. Karels; Den Helder 10.00 en 15.00 uur stud. S.W. Janse; Deventer 17.00 uur ds. K. Boeder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. J. Schipper; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Enkhuisen 10.00 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Enter 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Goudswaard 15.30 uur ds. P. Mulder; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. E. Hakvoort; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Haamstede 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 15.00 uur ds.

J.M.D. de Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. P. Mulder; Hellevoetsluis 19.00 uur ds. L. Terlouw; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Hoedekenskerke 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Hoogvliet 10.00 en 16.00 uur ds. G. Hoogerland; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 18.30 uur ds. A. Schot; Kapelle-Biezelinge (in Sionkerk te Goes) 11.30 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. W.J. Karels; Leerdam 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Leiderdorp 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 14.30 uur ds. C. Vogelaar; Meeuwen 14.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. J.J. Tanis; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 uur ds. C. Harinck; Nieuwer ter Aa 19.15 uur ds. G. Clements; Nieuwerkerk 9.30 uur ds. A.J. Gunst en 15.00 uur ds. E. Bakker; Nijkerk 9.30 uur ds. J.M. Kleppe en 14.30 uur ds. G. van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Oostkapelle 18.30 uur ds. C. Harinck; Opheusden 10.00 en 18.30 uur stud. A.T. Huijser; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Poederroijen 9.30 en 18.30 uur stud. P.G. Heijkamp; Puttershoek 15.00 uur ds. G. Pater; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. J.S. van der Net; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 18.30 uur ds. A.J. Gunst; Rotterdam-Alexanderpolder

■ DINSDAG 15 NOVEMBER 2011

Aalburg 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Dirksland 19.30 uur ds. J. Schipper; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Stolwijk 19.30 uur ds. M. Mondria; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw; Urk 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ WOENSDAG 16 NOVEMBER 2011 (DANKDAG)

Aalst 14.30 en 19.30 uur ds. M. Karens; Den Helder 10.00 en 15.30 uur ds. G. Heijkamp; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Mijdrecht 14.00 en 19.30 uur ds. M. Mondria; Naaldwijk 15.00 en 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Opperdoes 15.00 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Poortvliet 10.00 uur ds. G.J.N. Moens en 14.30 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Puttershoek 14.30 en 19.30 uur ds. A. Vermeij; Rotterdam-Centrum 10.00, 15.00 en 19.45 uur ds. J.W. Verweij; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker en 14.00 uur ds. J. Schipper; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Sint Philipsland 9.30 uur ds. S. Maljaars en 18.30 uur ds. A.J. Gunst;

Tholen 10.00 en 19.00 uur ds. J.M.D. de Heer en 14.30 uur ds. E. Bakker.

■ WOENSDAG 16 NOVEMBER 2011

Andijk 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur stud. J. van Laar; Dordrecht 19.45 uur ds. F. Mulder; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Ermelo 19.30 uur ds. P. Melis; Goudswaard 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Hoogeveen 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Melissant 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. W. Silfhout; Opheusden 19.30 uur ds. A. Verschuure; Ouddorp 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Oude-Tonge 19.30 uur stud. S.W. Janse; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Soest 19.30 uur ds. J. van Belzen; Wageningen 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Woerden 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Zeist 19.30 uur ds. J.J. van Eckveld.

■ DONDERDAG 17 NOVEMBER 2011

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. A. Schot; Apeldoorn 19.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Hoofddorp 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Kampen 13.30 uur ds. J.W. Verweij; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Oosterland 19.30 uur ds. L. Blok; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. F. Mulder; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. B. Labee.

■ VRIJDAG 18 NOVEMBER 2011

Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 14.15 uur ds. A.A. Brugge; Moerkapelle 14.00 uur ds. W. Harinck.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 13 NOVEMBER 2011

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. G. v.d. Breevaart.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Van harte welkom in onze evangelisatiepost. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 10:00 uur tot 16:00 uur. U kunt bij ons ook terecht voor boeken en CD's. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Per mail bestellen kan ook: cvleenen@kliksafe.nl Bekijk ook eens onze site: www.bijsimondelooier.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur. U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag

t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornse laan 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

De heer S. Bakker te Moerkapelle is verhuisd.

Nieuw adres:

Woonzorgcentrum Beth-San
Wilde Veenen 1
Kamer 310
2751 EE Moerkapelle
Nieuw telefoonnummer:
079 - 3161221

*Huwelijksbureau voor
Gereformeerde Gezindte.*

Voor alleenstaanden die op zoek zijn naar een partner uit de EIGEN achterban.

*Huwelijksbureau voor
Gereformeerde Gezindte.*

is landelijk werkend.
Voor meer informatie kijkt u op:
www.HvGg.nl of belt u 06 130 28 26 0.

Te koop of tijdelijk te huur:
Vrijst. woning in Rhenen
vanaf 02-01-2012. Huurprijs € 600
per maand excl.g-w-e.
Voor meer info: 0623234283.

**DUITSLAND...
IS EEN RIJK,
WESTERS LAND.**

Maar geestelijk zeer arm. Gods
Woord wordt eenzijdig verkondigd.
De waarheid wordt geweld aangedaan.
Met uw bijdrage kunnen wij
Hollandse en puriteinse oudvaders
weer onder de aandacht brengen.
Voor info: www.svhed.org of bel.
Help ons helpen met een gift op
onderstaand rekeningnummer.

NVA NEDERLANDS
HEIDELBERG & DORDRECHT

T 0416 - 691788
svvhed@kliksafe.nl
Gift: 548.98.79.20

Psalmen zingen in Parijs met ieter Heykoop
in de St. Eustache

2-DAAGSE REIS

D.V. 18 en 19 mei 2012
(vrijdag en zaterdag na Hemelvaartsdag)
Meditatie: Ds. C. van Krimpen

Info: www.burgtours.nl
Tel. 0113-573681 / 06-22296733

Te Koop in Rotterdam-IJsselmonde
Keltenoord 91
Ruime, kindvriendelijk gelegen
6-kamer eengezinswoning
op 158 m² eigen grond.
Doorzon woonkamer, luxe keuken
(in 2010 geplaatst), 5 slaapkamers,
badkamer met ligbad. Woonopp.
130 m². Bouwjaar 1966.
Op loopafstand van de kerk, dicht-
bij reformatorische basisschool
en Guido de Brès, in rustige wijk
met meerdere reformatorische
gezinnen. Vraagprijs € 217.000 k.k.
Inlichtingen 06-23 969 434
of kijk op www.wielmak.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

TAALBUREAU ENGLISH
(Bij) lessen Engels voor
scholieren en volwassenen (Wer-
kendam en omgeving).
Al uw **vertaalwerk** (Eng.-Ned.
en Ned.-Eng., o.a. **theologie**).
Correctiewerk Engels en tolken.
J.W. Molenaar, 06-13482103.

MTHreprints
MAATWERK IN KLASIEKE THEOLOGIE

Jacobus Revis
**De CL psalmen Davids van
Petrum Dathenum**
(editie 1640) €44,95

William Gurnall,
**Christen in volle
wapenrusting** vanaf € 60,-

Nieuwe 6-delige serie in
brochurevorm over
**de uittreding van
ds. W. den Hengst
te Veenendaal** € 4,95
per deel

Bestel nu via onze webshop
of bel 0318-552827

WWW.MTHREPRINTS.NL | INFO@MTHREPRINTS.NL

**SCHIZOFRENIE
VERANDERT JE
TOEKOMST**

**WAT ALS JE PARTNER
SCHIZOFRENIE HEEFT? LEES HET
IN DE NIEUWE ELEOSCRIPPT.**

**NOG GEEN LEZER?
KIJK OP WWW.ELEOS.NL/
ELEOSCRIPPT EN MELD
JE SNEL AAN VOOR EEN
GRATIS ABONNEMENT!**

Eleos
stichting gereïmmerde geestelijke gezondheidszorg

Haastrecht Oudewater Montfoort
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

**ADHD diagnostiek zonder
wachlijst!**

Een aantal van onze psychologen werkt op
verzoek vanuit een Christelijke achtergrond.

PSYCHOSOCIALE ZORG
VERPLEGING
PERSOONLIJKE VERZORGING
PALLIATIEVE ZORG
MANTELZORGONDERSTEUNING
HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (010) 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos THUISZORG ZORG DIE BIJ U PAST.

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

WIJ VERZORGEN
ALLEEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
(0172) 233338

info@vanstaverenbegrafenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

*Voor een waardige en
stijlvolle verzorging
van begrafenissen*

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijik en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele
land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

**Niet naar
school**

In de winter gaat David uit Armenië vaak niet naar school door sneeuw en
honger. Wat doe je dan de hele dag? **Kijk op www.winterhulp.nl**

Geef op banknr. 16.10.04.555 o.v.v. Winterhulp

**Kom
over en
help**

ZOJUIST VERSCHENEN

PRAKTISCH VOOR CATECHISANT EN CATECHEET

ds. C. Hogchem

**LEESBOEK BIJ DE
BELIJDENIS CATECHISATIE**

Openbare belijdenis des geloofs is een ernstige zaak; de voorbereiding daarop ook. Het gaat immers over de leer die naar de godzaligheid is!

Dit Leesboek bij de belijdeniscatechisatie kan gebruikt worden naast *de Korte lessen over Kort Begrip* van ds. G.H. Kersten en is bedoeld voor ieder die zich nader wil bezinnen op de behandelde onderwerpen tijdens de belijdeniscatechisatie.

Het is zodanig opgebouwd dat het voor verschillende niveaus bruikbaar is. Aan de orde komen niet alleen de vragen en antwoorden van het Kort Begrip, maar ook datgene wat daarmee in verband staat. Zoals de vragen die gesteld worden bij het afleggen van openbare belijdenis, en het ontstaan van de belijdenisgeschriften. Daarnaast is gewerkt met verduidelijkende voorbeelden en verdiepende opmerkingen.

Geb. 248 blz.

Prijs:

24,50

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

KO1162

Jantine den Uijl, praktijk voor psychosociale hulpverlening en contextuele therapie - Capelle aan den IJssel

- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedondersteuning
- Verlies - en rouwverwerking
- Weinig zelfvertrouwen, laag zelfbeeld en faalangst
- Andere vragen waar u/ijj 'mee zit' en over wilt spreken

**Op 23 november start D.V. de vaardigheidstraining 'Mens en Medemens'.
Aanmelden nog mogelijk!**

**www.jantinedenuijl.nl | info@jantinedenuijl.nl
06-4385 8508 of 06-1814 3900**

Begrafenisverzorging Kamsteeg

*Waar ú ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenissen*

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begrafenisverzorgingkamsteeg.nl

Voor Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859

*Een respect- en stijlvolle
uitvaart is onze zorg*

Te huur

Ruime bovenwoning in het centrum van Dirksland. Voor meer informatie kunt u bellen naar:
0187-601417

Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een ervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden*

Te huur in Norwich/Ontario (Canada) gemeubileerde vakantie-woning met 4 slaapkamers
Info A. Boeder Tel.0015198635495
of norwichantiques@nor-del.com

Ruime gezellige vak.woning met uniek uitzicht op loopafstand van bos en hei. Kerstvakantie nog vrij.
www.veluwsvakantiehuis.nl
Tel. 0577-407319

Voor een zorgzame begeleiding

Begravenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Abonnee worden?
Nieuwste boek ds. P. van Ruitenburg gratis!

Daniël is het jongerenblad dat actueel, aansprekend en bezinnend tegelijk is. Nieuwe abonnees krijgen óf de laatste nummers van Daniël in 2011 gratis óf ontvangen het nieuwste boek van ds. P. van Ruitenburg, *Diep ontzag*. * Daniël kost € 30 per jaar.

Diep ontzag. Waarom genade zo'n wonder is is een boek over gevoelige en controversiële onderwerpen uit Gods Woord. Er staan in de Bijbel dingen die je niet zomaar kunt verwerken. Je wordt er stil van. Je huivert. We gaan dat soort onderwerpen soms uit de weg. Wie er met een boog omheen loopt mist ook veel, want de schaduwkant van de waarheid heeft ook een lichte kant. Het boek kost in de winkel €14,50

Vul de bon in op www.jbagg.nl/daniel

Fam./dhr./mw.**

Voorletter(s): _____ Tussen-voegsel (voluit): _____ Achternaam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Bank- of gironr.: _____ Geboortedatum: _____ (dd-mm-jjjj)***

Ik kies voor:

laatste nummers van Daniël in 2011 gratis gratis boek *Diep ontzag*

* Voorwaarde laatste nummers gratis: abonnement loopt tenminste door tot eind 2012. Voorwaarde boek *Diep ontzag* gratis: abonnement loopt tenminste door tot eind 2013. ** Doorhalen wat niet van toepassing is. *** Van de rekeninghouder

Opsturen naar: Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten, Antwoordnummer 2108, 3440 VB Woerden

Den Hertog uitgeverij

Gereformeerde Gemeenten

Prachtige chalets en bungalows
in Voorthuizen en Rijssen/Holtten

Vraag onze vernieuwde brochure aan.

... heel eigen

(0548) 36 52 24, www.casafamilia.net

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD
Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)
Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:
0180 - 42 69 55
of kijk op www.psychbrouwer.nl

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan
kinderen, jongeren en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen
en verlenen

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasterdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Te huur in Canada, een
vakantiewoning dichtbij Norwich
(Ontario). Tel. 001519 688 0947.
Hollands sprekend.

AVONDMAAL-SERVIEZEN

Uit voorraad of naar tekening.

Schoonhovens Silverhuys B.V.
Postbus 35, 2870 AA Schoonhoven,
Telefoon 0182 - 382614.

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Boekhandel en Antiquariaat De Roo

Ruim assortiment nieuwe en tweedehands boeken:

| Theologie | Bijbels | kinderboeken | leesboeken |
| cd's en kaarten | Tevens inkoop en taxatie |

nieuwe boeken

tweedehands boeken

antiquariaat

*gratis parkeren | op maandag gesloten

078-6124081 | Van Meelstraat 12 | 3331 KR Zwijndrecht | www.derooboeken.nl

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Mis 'm niet!

8 DECEMBER D.V.
DRIE-DUBBELDIK
WINTERNUMMER

WinterNummer abonnement

www.gezinsgids.nl
030 230 35 00

3 maanden
Inclusief Winternummer
€15,-

Dit jaar hebben we een bijzonder aantrekkelijk aanbod. Voor € 15,- leest u nu drie maanden de GezinsGids, inclusief het WinterNummer! In dit drie-dubbeldikke nummer vindt u bovendien de beroemde **advertentie-prijspuzzel**.

Identiteit voor nu

Opgaven voor het WinterNummer-abonnement dienen voor 19 december in ons bezit te zijn. Reageert u later? Dan ontvangt u drie maanden de GezinsGids zonder het WinterNummer. Dit abonnement stopt na drie maanden automatisch.

gezinsgids